

Heterosexuálové v průvodu Prague Pride. Proč se vlastně o toto téma zajímají?

Viktoria Valeeva

„Teplé léto si mohou užívat i heteráci“ – takový transparent jsem viděla na letošním průvodu Prague Pride, ke kterému jsem se dostala úplně náhodou. Bylo pro mě překvapením, že se průvodu účastní nejenom přímo zainteresovaní zájemci o ochranu svých práv, ale i ti, kteří diskriminováni z důvodu své sexuální orientace nejsou.

Andrea Fridmanská, 30 letá Košičanka, členka organizačního týmu Bratislava, šla průvodem se svými přáteli. Žádné transparenty sice s sebou neměla, ale ochotně si se mnou promluvila, proč podporuje Prague Pride a jak ji i jejího dlouholetého partnera přátelství s homosexuálními lidmi obohacuje. Na začátku rozhovoru mě upozornila, že při diskutování této problematiky je velice důležité zacházet s přesnými pojmy.

Možná by bylo fajn používat slovo „neheterosexuál“, protože když se řekne homosexuál, většina z nás si představí gaye nebo lesby, ale už opomíjíme bisexuály, transsexuály, intersexuály nebo queer lidi. Vzhledem k tomu, že se jedná o docela velikou skupinu lidí, bylo by namísto doposud užívaný slovník upravit. Stejně jako gayové nebo lesby, ani ostatní podskupiny nedisponují stejnými právy jako heterosexuální většina. A právě tato „nehetero“ skupina se ocitla na Prague Pride, aby na tento fakt upozornila.

Odkud se vzal Váš zájem o problematiku LGBT (LGTB = zkratka označující lesby, gaye, bisexuály a transgender osoby)?

Všechno začíná v rodině, mám proto štěstí, že je moje rodina dostatečně liberální. Mám o 15 let starší sestru, a když mi bylo 7, začala studovat na vysoké škole obor herectví. Jejím nejlepším kamarádem byl tehdy pohledný chlap jako hora. Byl to gay. S vědomím, že je to gay, a přitahuje ho stejné pohlaví, jsem vyrůstala a vůbec jsem to neřešila. Děti takové věci

neřeší. Pro ně je důležité, jak se k nim člověk chová. Do života vám vstupují různí lidé, kteří vás ovlivňují. Děkuji za ně. Jednoho dne mi do života vstoupila také Bára. Bylo to během studia na vysoké škole. Bydlely jsme spolu na kolejích. Po nějaké době našeho přátelství se mi svěřila, že je lesba. Byla to vůbec první lesba, se kterou jsem měla takový blízký vztah. Byla jsem jí moc vděčná za její důvěru. Následně se mi však začaly v hlavě vynořovat myšlenky typu: „Proč mi to vlastně řekla?“ „Nemá mě ráda více než jen jako kamarádku?“ A podobně. Jednou mi dokonce řekla, že mi to hodně sluší. V ten moment jsem ji odpověděla: „Báro, ale já tě nemám ráda více než jen jako kamarádku“. A ona mi na to odpověděla: „Ani já tebe. Jen jsem ti chtěla říct, že dobře vypadáš“. Dodnes, a je tomu už hodně let, se tomu rády obě zasmějeme. Mít za kamarádku lesbu neznamená, že o mě má nutně zájem. Ačkoliv se jí líbí ženy, nemá za potřebí „lovit“ všechny ženy. Podobně jako já mám ráda muže a také je nepotřebuji všechny svádět. Toto je možná utkvělá představa lidí, kteří žádné neheterosexuální lidi neznají.

Ovlivnila informace o její sexuální orientaci vaše přátelství?

Díky tomu, že to byla skvělá osoba, se naše kamarádství ještě prohloubilo. Její sexuální orientace v tom však nehrála žádnou roli. Téma „nehetero“ mě ale díky ní postupně začalo fascinovat. Řekla jsem proto Báře, že bych si přála více poznat tuto komunitu a jestli by mě nemohla vzít na nějaké její setkání. Jednoho večera mě tedy vzala do klubu pro ženy. Zpočátku se mi v hlavě honily myšlenky, že mě ostatní ženy musejí považovat za lesbu, a tím pádem i jejich potenciální cíl. Cítila jsem na sobě pohledy všech žen. Jedna žena, které jsem se očividně líbila, mě dokonce oslovila. V tu chvíli jsem zpanikařila a utekla na toaletu. Musela jsem tu situaci nějak rozdýchat. Vůbec jsem totiž nevěděla, jak mám se zájmem žen pracovat. Jak tak večer plynul, začala jsem se však v klubu cítit dobře a uvolněně. Nakonec jsem své ctitelce dokonce i řekla, že jsem „hetero“, a proto nemám zájem. Byl to takový můj osobní „coming-out“ před lesbami. Poprvé jsem na vlastní kůži zažila být jediná, odlišná, mezi přítomnými ženami. Přiznat se k jinakosti nebylo pro mě každopádně vůbec snadné. A to se jednalo o velmi malou komunitu. Dokážu si představit, jak to musí být těžké pro „nehetero“ lidi ve velké společnosti se všemi těmi nenávisnými lidmi kolem. Klobouk dolů před všemi, co se k tomu odhodlají.

Začala jste trávit stále více volného času s „nehetero“ komunitou. Nepohrávala jste si někdy s myšlenkou, zda také nejste lesba?

Přátelství s „nehetero“ lidmi zintenzivnilo mé sebepoznání. Začala jsem se zkrátka v sobě více pitvat. Vedla jsem rozhovory s lidmi kolem mě a dospěla jsem k závěru, že je v podstatě v každém člověku kus „gaye“. I heterosexuální ženy vnímají například atraktivitu jiných žen. Já jsem ji postupem času také začala mnohem citlivěji vnímat. Vztah se ženou bych si ale představit nedokázala. A to je dle mého názoru právě to, co je rozhodující a proč se vnímám jako „hetero“ žena. Mít přátele z této komunity neznamena změnu sexuální orientace. Člověk je tím, kým je, jak to má daný.

Mezi lidmi je poměrně rozšířená představa, že být gayem nebo lesbou je jenom předstírání. Jaký je na to Váš názor?

Kdyby si člověk mohl vybrat, že se stane gayem nebo lesbou, tak by si to rozhodně nevybral. Už kvůli tomu, co z toho plynou za každodenní problémy. Lidé se na ně občas dívají skrz prsty nebo je slovně napadají. Nejednou jsem od kamarádů slyšela, že byli kvůli tomu, kdo jsou, fyzicky napadeni. Slovní ponižování a fyzická napadení by v žádném případě neabsolvovali jenom z vlastního rozmaru.

Přes Vaši kamarádku Báru jste se dostala k organizaci festivalu Pride v Bratislavě a následně jste se zúčastnila i průvodu barev v Praze. Jak byste porovnala letošní Pridy v Bratislavě a v Praze?

Praha a Bratislava jsou dost rozdílná města. Tento fakt byl brán v úvahu i při organizaci obou festivalů. Vzhledem k tomu, že letošní pražský Pride byl už 9. v pořadí, pojali ho organizátoři nejenom jako lidskoprávní akt, ale také jako „párty“ ve větším stylu. Mnoho lidí bylo oblečeno jako na karnevale, což bylo skvělé. V Bratislavě je vidět takový odvaz spíše jen zřídka. V Bratislavě se letos konal teprve 3. ročník festivalu Pride a ačkoli jsme si mohli poslechnout skvělou hudbu, atmosféra byla v Bratislavě jiná než v Praze. Festival dává možnost téma LGBT dostat do veřejného prostoru, a připravit tak půdu pro zahájení dialogu mezi klíčovými aktéry. Slovenská společnost je momentálně v oblasti zrovnoprávnění LGBT komunity mnohem konzervativnější než česká. Mentalita lidí na Slovensku je prostě jiná. Věřím však tomu, že připravované změny politických strategií povedou k posílení přátelského klimatu ve společnosti vůči LGBT komunitě a také k mnohem barevnější oslavě svátku tolerance. Měla jsem pocit, že v Bratislavě bylo cítit mnohem více agresivity než v Praze. Bezpečnost jsme v Bratislavě brali skutečně za „top“ téma, neboť jsme očekávali velké

problémy ze strany odpůrců. Vycházeli jsme ze zkušeností prvních dvou ročníků festivalu, kdy na festival přišlo opravdu hodně neonacistů. Díky nasazení policie však letos nedošlo k tomu, že by se tyto dva zneprátelené tábory potkaly. Pokud jste ovšem nezačali pochodovat rovnou z náměstí, už jste neměli šanci - kvůli zvýšeným bezpečnostním opatřením – se do průvodu přidat. Naproti tomu, otevřenost v Praze byla naprosto úžasná. Lidé z opačných táborů měli při průvodu možnost spolu poklidně komunikovat. Průvod startoval od sochy sv. Václava na Václavském náměstí. Účastníci měli možnost spatřit odpůrce, kteří vykřikovali nesouhlasná vyjádření nebo mávali urážlivými transparenty, vedle samotných organizátorů. Skoro to vypadalo, že by měli pochodovat spolu. Veřejný prostor pro komunikaci byl úplně jinak koncipován v Praze než v Bratislavě. V Bratislavě byly odlišné skupiny vždy od sebe striktně odděleny.

Co si myslí Váš přítel o tom, že podporujete Pride festivaly?

On sám se podílel na organizaci Pride festivalu v Praze. Vzhledem k tomu, že je jeho kolegyně členkou organizačního týmu, pomáhal na minulém i letošním Pridu jako dobrovolník s transgender oblastí. Je to velice otevřený a chápavý člověk, který nejenom vyznává, ale i žije v souladu s pravými lidskými hodnotami.

Říká se, že jsou podobné festivaly jen propagandou ne zcela normální vztahů. Co si o tom myslíte?

Slovo nenormální nemám ráda. Při odlišování toho, co je normální a co už normální není, stojíme totiž na velmi tenkém ledě. Koncepce toho, co je normální, je navíc podmíněno viděním světa každého z nás. Pro někoho je možná šokující vidět tolik lidí v průvodu Prague Pride, kteří se hlásí k LGBT komunitě, ale jsem si jistá, že jde jen o otázku zvyku. Dalo by se to srovnat se situací postižených lidí před a po sametové revoluci. Před rokem 1989, kdy systém předstíral absolutní dokonalost a vnímal postižené lidi jako přítěž, nebylo možné ve veřejném prostoru spatřit vozíčkáře, lidé o berlích, atd. Po převratu v roce 1989 se zcela změnil přístup k lidem s hendikepem a do veřejného prostoru se postupně dostaly tisíce vozíčkářů. Nezačalo se rodit více lidí s postižením, jenom se přestali skrývat a začali se chovat jako každý jiný občan. Zpočátku to mohlo u nás ostatních vyvolat určité obavy, protože jsme se setkali s něčím ne zcela neobvyklým. Jde o to, abychom překonali strach z neznámého poznáním jeden druhého. Při pohledu na hustotu průvodu LGBT přívrženců, se

možná mnozí vyděsili: „Pane Bože, kolik těch lidí mezi námi je“! A to si myslím, že je jich ještě mnohem více, jenom nejsou vidět. Přijmeme-li skutečnost, že LGBT lidé tady jsou, může začít skutečný dialog. Věřím, že když se chce, může strach nahradit vzájemné pochopení a tolerance. Není to konec konců jen otázka představitelů LGBT komunity, ale i jiných minorit (emigrantů, aj.) a národnostních menšin (Romů, aj.).

V čem podle Vás spočívá význam pořádaných festivalů?

Domnívám se, že festivaly mají pozitivní vliv na poznání sebe sama a na nastartování tolerance ve společnosti. Společnost není homogenní, a tak nemůžeme očekávat, že všichni kolem nás zaujali stejný přístup k životu.

V čem by se měl změnit postoj majoritní společnosti k otázkám LGBT komunity?

Bylo by hrozně fajn, kdyby lidé v mezilidských vztazích a na pracovišti přestali řešit sexuální orientaci a pohlaví svých přátel a kolegů. Sexuální orientace člověka k ničemu nedeterminuje, i když se to bohužel mnoho lidí v české i slovenské společnosti domnívá. Společnost by měla být vůči jinakosti otevřená. Měla by například dovolit vychovávat děti neheterosexuálními zodpovědnými osobami, které to mají v hlavě srovnané. Neměli bychom soudit způsobilost osob starat se o dítě pouze na základě sexuální orientace, ale spíše se zaměřit na to, jestli jsou adoptivní rodiče dostatečně připraveni novou generaci společně vychovávat. Dle mého názoru jinakost společnost obohacuje a nikoli poškozují.